

Bilaga 2

(Översättning)

**Recommendation (No. 120) concerning
Hygiene in Commerce and Offices**

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-eighth Session on 17 June 1964, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to hygiene in commerce and offices, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this eighth day of July of the year one thousand nine hundred and sixty-four the following Recommendation, which may be cited as the Hygiene (Commerce and Offices) Recommendation, 1964:

I. Scope

1. This Recommendation applies to all the following establishments, institutions and administrative services, whether public or private:

- (a) trading establishments;
- (b) establishments, institutions and administrative services in which the workers are mainly engaged in office work, including offices of persons engaged in the liberal professions;
- (c) in so far as they are not included in establishments referred to in Paragraph 2 and are not subject to national laws or regulations or

**Rekommendation (nr 120) angående
hygien inom handels- och
kontorsverksamhet**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 17 juni 1964 till sitt fyrtioåttonde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående hygien inom handels- och kontorsverksamhet, vilken fråga utgör den fjärde punkten på sammanträdet dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den åttonde dagen i juli månad år nittonhundrasextiofyra följande rekommendation, som må benämnas rekommendation angående hygien (handels- och kontorsverksamhet) 1964.

I. Tillämpningsområde

1. Denna rekommendation äger tillämpning på alla nedan angivna företag, institutioner och förvaltningar, såväl allmänna som enskilda, nämligen:

- a) handelsföretag;
- b) företag, institutioner och förvaltningar, inom vilka arbetstagarna huvudsakligen sysselsätts med kontorsarbete, däri inbegripna kontor för personer verksamma inom de fria yrkena;
- c) avdelningar tillhörande andra företag, institutioner eller förvaltningar, inom vilka avdelningar arbetstagarna huvudsakligen sysselsätts

other arrangements concerning hygiene in industry, mines, transport or agriculture, any departments of other establishments, institutions or administrative services in which departments the workers are mainly engaged in commerce or office work.

2. This Recommendation also applies to the following establishments, institutions and administrative services:

(a) establishments, institutions and administrative services providing personal services;

(b) postal and telecommunications services;

(c) newspaper and publishing undertakings;

(d) hotels and boarding houses;

(e) restaurants, clubs, cafés, and other catering establishments;

(f) theatres and places of public entertainment and other recreational services.

3. (1) Where necessary, appropriate arrangements should be made to define, after consultation with the representative organisations of employers and workers concerned, the line which separates establishments, institutions or administrative services to which this Recommendation applies from other establishments.

(2) In any case in which it is doubtful whether an establishment, institution or administrative service is one to which this Recommendation applies, the question should be settled either by the competent authority after consultation with the representative organisations of employers and workers concerned, or in any other manner which is consistent with national law and practice.

II. Methods of Application

4. Having regard to the diversity of national circumstances and prac-

tas med kommersiellt arbete eller kontorsarbete, i den mån de icke äro inbegripna bland de i mom. 2 nämnda företagen, eller äro underkastade den nationella lagstiftningen eller andra föreskrifter avseende hygien i industri, gruvor, transportverksamhet eller jordbruk.

2. Denna rekommendation äger tillämpning jämväl på följande företag, institutioner och förvaltningar:

a) företag, institutioner och förvaltningar som tillhandahålla personliga tjänster;

b) postverket och företag för teleföbindelser;

c) tidnings- och förlagsverksamhet;

d) hotell och pensionat;

e) restauranger, klubbar, kaféer och andra serveringsföretag;

f) teatrar och andra nöjesföretag samt anläggningar för rekreation.

3. 1) Där så är erforderligt, böra lämpliga åtgärder vidtagas för att efter hörande av de representativa organisationerna för berörda arbetsgivare och arbetstagare, ange gränslinjen mellan de företag, institutioner och förvaltningar, som omfattas av denna rekommendation, och andra företag.

2) I fall, då tvekan kan råda huruvida denna rekommendation äger tillämpning på visst företag, viss institution eller förvaltning, bör frågan avgöras antingen av vederbörande myndighet efter hörande av de representativa organisationerna för berörda arbetsgivare och arbetstagare eller på annat med nationell lagstiftning och praxis förenligt sätt.

II. Tillämpningsmetoder

4. Med beaktande av olikheter i nationella förhållanden och praxis,

trices, effect may be given to the provisions of this Recommendation—

- (a) by national laws or regulations;
- (b) by collective agreement or as otherwise agreed by the employers and workers concerned;
- (c) by arbitration awards; or
- (d) in any other manner approved by the competent authority after consultation with the representative organisations of employers and workers concerned.

III. Maintenance and Cleanliness

5. All places in which work is carried on, or through which workers may have to pass, or which contain sanitary or other facilities provided for the common use of workers, and the equipment of such places, should be properly maintained.

6. (1) All such places and equipment should be kept clean.

(2) In particular the following should be regularly cleaned:

- (a) floors, stairs and passages;
- (b) windows used for lighting, and sources of artificial lighting;

(c) walls, ceilings and equipment.

7. Cleaning should be carried out—

(a) by means raising the minimum amount of dust;

(b) outside working hours, except in particular circumstances or where cleaning during working hours can be effected without disadvantage for the workers.

8. Cloakrooms, lavatories, washstands and, if necessary, other facilities for the common use of workers should be regularly cleaned and periodically disinfected.

9. All refuse and waste likely to give off obnoxious, toxic or harmful substances, or be a source of infec-

tion, should be disposed of in a manner which does not involve any risk to health or safety.

må anvisningarna i denna rekommendation genomföras

- a) genom nationell lagstiftning;
- b) genom kollektivavtal eller andra mellan berörda arbetsgivare och arbetstagare träffade avtal;
- c) genom skiljedom; eller
- d) på annat av vederbörande myndighet efter samråd med de representativa organisationerna för berörda arbetsgivare och arbetstagare godkänt sätt.

III. Underhåll och renlighet

5. Utrymme, där arbete utföres eller som arbetstagare ha att passera, eller till vilket sanitära eller andra för arbetstagarnas gemensamma bruk avsedda anordningar äro förlagda, ävensom inredningen i sådant utrymme, böra vederbörligen underhållas.

6. 1) Utrymme och inredning som ovan sagts böra hållas rena.

2) Regelbunden rengöring bör utföras särskilt i fråga om

- a) golv, trappor och korridorer;
- b) fönster, avsedda att förse lokalen med ljus, och anordningar för artificiell belysning;
- c) väggar, tak och inredning.

7. Rengöring bör utföras

a) på sätt som frigör minsta möjliga mängd damm;

b) utanför arbetstid, utom i undantagsfall eller i fall där rengöring kan ske under arbetstid utan olägenhet för arbetstagarna.

8. Klädrum, toaletter, tvättställ och, om så är nödvändigt, andra anordningar för de anställdas gemensamma bruk böra rengöras regelbundet och desinficeras med vissa mellanrum.

9. Sopor och avfall, som kunna avgiva besvärande, giftiga eller skadliga ämnen eller utgöra en infek-

tion, should be made harmless, removed or isolated at the earliest possible moment; disposal should be in accordance with standards approved by the competent authority.

10. Removal and disposal arrangements for other refuse and waste should be made and sufficient receptacles for such refuse and waste should be provided in suitable places.

IV. Ventilation

11. In all places in which work is carried on, or which contain sanitary or other facilities for the common use of workers, there should be sufficient and suitable ventilation, natural or artificial or both, supplying fresh or purified air.

12. In particular—

(a) apparatus ensuring natural or artificial ventilation should be so designed as to introduce a sufficient quantity of fresh or purified air per person and per hour into an area, taking into account the nature and conditions of the work;

(b) arrangements should be made to remove or make harmless, as far as possible, fumes, dust and any other obnoxious or harmful impurities which may be generated in the course of work;

(c) the normal speed of movement of air at fixed work stations should not be harmful to the health or comfort of the persons working there;

(d) as far as possible and in so far as conditions require, appropriate measures should be taken to ensure that in enclosed premises a suitable hygrometric level in the air is maintained.

13. Where a workplace is wholly or substantially air conditioned, suit-

tionskälla, böra snarast möjligt oskadliggöras, bortföras eller förvaras isolerade på sätt, som står i överensstämmelse med normer godkända av vederbörande myndighet.

10. Åtgärder böra vidtagas för bortförande och förintande av andra sopor och avfall. Kärll för uppsamling av sopor och avfall böra i tillräckligt antal placeras ut på lämpliga platser.

IV. Ventilation

11. I lokal, där arbete utföres eller till vilken sanitära eller andra anordningar för arbetstagarnas gemensamma bruk äro förlagda, bör finnas tillräcklig och tjänlig luftväxling bestående av ventilation med självdrag eller mekanisk ventilation eller bådadera, varigenom frisk eller renad luft tillföres.

12. Härvid bör särskilt beaktas att

a) anordningarna för naturlig eller mekanisk ventilation böra vara så utförda att en med hänsyn till arbetets art och de förhållanden, under vilka det utföres, tillräcklig mängd frisk eller renad luft — beräknad per person och per timme — tillföres lokalen;

b) åtgärder böra vidtagas för att så långt möjligt avlägsna eller oskadliggöra ångor, damm och andra besvärande eller skadliga föroreningar, vilka kunna alstras under arbetet;

c) den normala lufthastigheten (vid luftväxling) vid fasta arbetsplatser icke bör inverka skadligt på vare sig hälsa eller trivsel hos de personer, som arbeta där;

d) i den mån så är möjligt och omständigheterna så påfordra ändamålsenliga åtgärder böra vidtagas för att garantera att lämplig fuktighetsgrad upprätthålles i slutna lokaler.

13. Där en arbetsplats är helt eller till största delen luftkonditione-

able means of emergency ventilation, natural or artificial, should be provided.

V. Lighting

14. In all places in which work is carried on, or through which workers may have to pass or which contain sanitary or other facilities provided for the common use of workers, there should be, as long as the places are likely to be used, sufficient and suitable lighting, natural or artificial, or both.

15. In particular, all practicable measures should be taken---

(a) to ensure visual comfort;

(i) by openings for natural lighting which are appropriately distributed and of sufficient size;

(ii) by a careful choice and appropriate distribution of artificial lighting;

(iii) by a careful choice of colours for the premises and their equipment;

(b) to prevent discomfort or disorders caused by glare, excessive contrasts between light and shade, reflection of light and over-strong direct lighting;

(c) to eliminate harmful flickering whenever artificial lighting is used.

16. Wherever sufficient natural lighting is reasonably practicable it should be adopted in preference to any other.

17. Suitable standards of natural or artificial lighting for different types of work and premises and various occupations should be fixed by the competent authority.

18. In premises where there are large numbers of workers or visitors, emergency lighting should be provided.

rad, böra lämpliga anordningar för naturlig eller mekanisk reservventilation finnas.

V. Belysning

14. I utrymme, där arbete utföres eller som arbetstagare ha att passera eller till vilket sanitära eller andra anordningar, avsedda för arbetstagarnas gemensamma bruk äro förlagda, bör, under den tid lokalen kan antagas komma till användning, finnas tillräcklig och lämpligt anordnad belysning, bestående av dagsbelysning, artificiell belysning eller bådadera.

15. Särskilt böra alla genomförbara åtgärder vidtagas för att

a) garantera behagliga belysningsförhållanden;

(i) genom öppningar för dagsljus, lämpligt fördelade och av tillräcklig storlek;

(ii) genom omsorgsfullt vald och lämpligt fördelad artificiell belysning;

(iii) genom omsorgsfullt val av färger för lokaler och inredning;

b) förebygga obehag eller besvär förorsakade av bländning, alltför stark kontrastverkan mellan ljus och skugga, ljusreflexer och alltför intensiv direkt belysning;

c) eliminera skadligt flimmer vid artificiell belysning.

16. Där dagbelysning av tillräcklig styrka kan erhållas utan alltför stora svårigheter bör sådan ha företräde framför annan belysning.

17. Vederbörande myndighet bör fastställa lämpliga normer för dagbelysning och artificiell belysning med avseende på olika typer av arbete och lokaler och olika yrken.

18. I lokaler där ett stort antal arbetstagare eller besökare uppehåller sig bör finnas nödbelysning.

VI. Temperature

19. In all places in which work is carried on, or through which workers may have to pass, or which contain sanitary or other facilities provided for the common use of workers, the best possible conditions of temperature, humidity and movement of air should be maintained, having regard to the nature of work and the climate.

20. No worker should be required to work regularly in an extreme temperature. Accordingly, the competent authority should determine either maximum or minimum standards of temperature, or both, having regard to the climate and to the nature of the establishment, institution or administrative service and of the work.

21. No worker should be required to work regularly in conditions involving sudden variations in temperature which are considered by the competent authority to be harmful to health.

22. (1) No worker should be required to work regularly in the immediate neighbourhood of equipment radiating a large amount of heat or causing an intense cooling of the surrounding air, considered by the competent authority to be harmful to health, unless suitable control measures are taken, the time of the worker's exposure is reduced, or he is provided with suitable protective equipment or clothing.

(2) Fixed or movable screens, deflectors or other suitable devices should be provided and used to protect workers against any large-scale intake of cold or heat, including the heat of the sun.

23. (1) No worker should be required to work at an outdoor sales counter in low temperatures likely

VI. Temperatur

19. I utrymme, där arbete utföres eller som arbetstagare ha att passera eller till vilket sanitära eller andra anordningar för arbetstagarnas gemensamma bruk äro förlagda, böra de med hänsyn till arbetets art och klimatet bästa möjliga förhållanden ifråga om temperatur, luftfuktighet och luftväxling råda.

20. Arbetstagare bör icke åläggas att utföra stadigvarande arbete vid extrema temperaturer. Vederbörande myndighet bör följaktligen fastställa normer för antingen maximi- eller minimitemperaturer, eller för båda, med beaktande av klimatet och företagets, institutionens eller förvaltningens art och arbetets natur.

21. Arbetstagare bör icke åläggas att utföra stadigvarande arbete under förhållanden, som innebära snabba temperaturväxlingar, vilka av vederbörande myndighet bedömas som skadliga för hälsan.

22. 1) Arbetstagare bör icke åläggas att utföra stadigvarande arbete i omedelbar närhet av apparat, som avger stark värme eller som förorsakar stark avkylning av omgivande luft i sådan grad, att vederbörande myndighet bedömer fara för ohälsa föreligga, såvida icke lämpliga kontrollåtgärder vidtagas eller den tid under vilken arbetstagaren utsättes för värmen resp. avkylningen begränsas eller han förses med lämplig skyddsutrustning eller klädsel.

2) Fasta eller flyttbara skärmar, deflektorer eller andra lämpliga anordningar böra anskaffas och användas för att skydda arbetstagare mot intensiv påverkan av värme eller köld, däri inbegripet solstrålning.

23. 1) Arbetstagare bör icke åläggas att arbeta vid disk för utomhusförsäljning vid så låg tempera-

to be harmful unless suitable means of warming himself are available.

(2) No worker should be required to work at an outdoor sales counter in high temperatures likely to be harmful unless suitable means of protection against such high temperatures are available.

24. The use of methods of heating or cooling likely to cause harmful or obnoxious fumes in the atmosphere of premises should be forbidden.

25. When work is carried out in a very low or a very high temperature, workers should be given a shortened working day or breaks included in the working hours, or other relevant measures taken.

VII. Working Space

26. (1) All workplaces should be so laid out and work-stations so arranged that there is no harmful effect on the health of the worker.

(2) Each worker should have sufficient unobstructed working space to perform his work without risk to his health.

27. The competent authority should specify—

(a) the floor area to be provided in enclosed premises for each worker regularly working there;

(b) the minimum unobstructed volume of space to be provided in enclosed premises for each worker regularly working there;

(c) the minimum height of new enclosed premises in which work is to be regularly performed.

VIII. Drinking Water

28. A sufficient supply of wholesome drinking water or of some other wholesome drink should be made available to workers. Wherever the distribution of running

tur, att den kan utgöra fara för ohälsa, försåvitt han icke har tillgång till tjänliga uppvärmningsanordningar.

2) Arbetstagare bör icke åläggas att arbeta vid disk för utomhusförsäljning vid så hög temperatur, att den kan utgöra fara för ohälsa, försåvitt han icke har tillgång till tjänliga anordningar för att skydda sig mot hög temperatur.

24. Uppvärmnings- eller avkylningsanordningar, som kunna avgiva skadliga eller besvärande ångor i rumsluften, böra förbjudas.

25. Där arbete utföres vid mycket låg eller mycket hög temperatur, böra avkortad arbetsdag eller pauser som inräknas i arbetstiden medgivas eller andra lämpliga åtgärder vidtagas till förmån för arbetstagarna.

VII. Arbetsutrymme

26. 1) Arbetslokal bör vara så planlagd och arbetsplats så anordnad, att arbetstagaren icke ådrager sig ohälsa.

2) Varje arbetstagare bör ha tillräckligt, fritt arbetsutrymme som tillåter honom att utföra sitt arbete utan risk för ohälsa.

27. Vederbörande myndighet bör fastställa

a) den golvyta som i slutna lokaler bör tilldelas varje regelbundet arbetande arbetstagare;

b) den minimivolym av fritt utrymme, som i slutna lokaler bör tilldelas varje regelbundet arbetande arbetstagare;

c) minimihöjden för nya slutna lokaler, i vilka arbete kommer att utföras regelbundet.

VIII. Dricksvatten

28. Dricksvatten av lämplig beskaffenhet eller annan tjänlig dryck bör tillhandahållas arbetstagarna i tillräcklig mängd. Där distribution av rinnande dricksvatten är möjlig,

drinking water is practicable, preference should be given to this system.

29. (1) Any containers used to distribute drinking water or any other authorised drink should —

(a) be tightly closed and where appropriate fitted with a tap;

(b) be clearly marked as to the nature of their contents;

(c) not be buckets, tubs or other receptacles with a wide open top (with or without a lid) in which it is possible to dip an instrument to draw off liquid;

(d) be kept clean at all times.

(2) A sufficient number of drinking vessels should be provided and there should be facilities for washing them with clean water.

(3) Cups the use of which is shared by a number of workers should be forbidden.

30. (1) Water which does not come from an officially approved source for the distribution of drinking water should not be distributed as drinking water unless the competent health authority expressly authorises such distribution and holds periodical inspections.

(2) Any method of distribution other than that practised by the officially approved local supply service should be notified to the competent health authority for its approval.

31. (1) Any distribution of water not fit for drinking should be so labelled at the points where it can be drawn off.

(2) There should be no interconnection, open or potential, between drinking water systems and systems of water not fit for drinking.

IX. Washstands and Showers

32. Sufficient and suitable washing facilities should be provided for the use of workers in suitable places

bör företräde givas åt ett sådant system.

29. 1) Behållare, avsedda för distribution av dricksvatten eller annan tillåten dryck, böra

a) vara tättslutande och i förekommande fall försedda med tappanordning;

b) tydligt angiva innehållet;

c) icke utgöras av hinkar, kar eller andra behållare (med eller utan lock), i vilka det är möjligt att sänka ned ett kärl för upphämtning av vatten;

d) ständigt hållas rena.

2) Drickskärl böra tillhandahållas i tillräckligt antal liksom även anordningar för att diska dessa i rent vatten.

3) Användandet av gemensamma muggar bör förbjudas.

30. 1) Vatten som icke härrör från en officiellt godkänd källa för distribution av dricksvatten bör icke tillhandahållas som dricksvatten, såvida icke vederbörande hälsovårdsmyndighet uttryckligen medger sådan distribution och utför periodiska undersökningar av vattnet.

2) Varje annat distributionsätt än det som användes av det auktoriserade lokala vattenverket bör anmälas för och godkännas av vederbörande hälsovårdsmyndighet.

31. 1) Där vatten som icke är drickbart tillhandahålles bör vid varje tappställe tydligt angivas, att vattnet ej är avsett att användas som dricksvatten.

2) Mellan dricksvattenssystem och system för icke drickbart vatten bör ej finnas någon förbindelse, varken direkt eller indirekt.

IX. Tvättställ och duschar

32. Ändamålsenliga och lämpligt förlagda tvättanordningar i tillräckligt antal böra stå till arbetstagar-

and should be properly maintained.

33. (1) These facilities should, to the greatest possible extent, include washstands, with hot water if necessary, and, where the nature of the work so requires, showers with hot water.

(2) Soap should be made available to workers.

(3) Appropriate products (such as detergents, special cleansing creams or powders) should be made available to workers wherever the nature of the work so requires; the use for personal cleanliness of products harmful to health should be forbidden.

(4) Towels, preferably individual, or other suitable means of drying themselves should be made available to workers. Towels for common use which do not provide a fresh clean portion for each use should be forbidden.

34. (1) Water provided for washstands and showers should not present any health risks.

(2) Where water used in washstands and showers is not fit for drinking, this should be clearly indicated.

35. Separate washing facilities should be provided for men and women, except in very small establishments where common facilities may be provided with the approval of the competent authority.

36. The number of washstands and showers should be fixed by the competent authority having regard to the number of workers and the nature of their work.

X. Sanitary Conveniences

37. Sufficient and suitable sanitary conveniences should be provided for the use of workers in suitable places and should be properly maintained.

nas förfogande och hållas i gott skick skick.

33. 1) I dessa anordningar böra i största möjliga utsträckning ingå tvättställ, om så erfordras med varmvatten, och där arbetets natur så kräver, duschar med varmvatten.

2) Tvål bör tillhandahållas arbetstagarna.

3) Lämpliga medel (såsom rengöringsmedel, speciella krämer eller puder för kroppsvård) böra tillhandahållas arbetstagarna, där arbetets natur så kräver; användning av medel för personlig kroppsvård vilka äro skadliga för hälsan bör förbjudas.

4) Handdukar, företrädesvis personliga, eller andra lämpliga hjälpmedel för torkning, böra tillhandahållas arbetstagarna. Handdukar för gemensamt bruk, vilka icke göra det möjligt för varje arbetstgare att använda ett rent och obegagnat stycke böra förbjudas.

34. 1) Vatten i tvättställ och duschar bör icke medföra risk för ohälsa.

2) Där vatten i tvättställ och duschar icke är drickbart bör detta tydligt angivas.

35. Separata tvättanordningar för män och för kvinnor böra finnas utom i mycket små företag, där efter tillstånd av vederbörande myndighet gemensamma anordningar må godtagas.

36. Antalet tvättställ och duschar bör fastställas av vederbörande myndighet med beaktande av antalet arbetstgare och arten av deras arbete.

X. Toaletter

37. Ändamålsenliga och lämpligt förlagda toaletter i tillräckligt antal böra stå till arbetstagarnas förfogande och hållas i gott skick.

38. (1) Sanitary conveniences should be so partitioned as to ensure sufficient privacy.

(2) As far as possible sanitary conveniences should be supplied with flushing systems and traps and with toilet paper or some other hygienic means of cleaning.

(3) Appropriately designed receptacles with lids or other suitable disposal units such as incinerators should be provided in sanitary conveniences for women.

(4) As far as possible, conveniently accessible washstands in sufficient number should be provided near conveniences.

39. Separate sanitary conveniences should be provided for men and women, except, with the approval of the competent authority, in establishments where not more than five persons or only members of the employer's family are employed.

40. The number of W.C.'s and urinals for men, and of W.C.'s for women, should be fixed by the competent authority having regard to the number of workers.

41. Sanitary conveniences should be adequately ventilated and so located as to prevent nuisances. They should not communicate directly with workplaces, rest rooms or canteens, but should be separated therefrom by an antechamber or by an open space. Approaches to outdoor conveniences should be roofed.

XI. Seats

42. Sufficient and suitable seats should be supplied for workers and workers should be given reasonable opportunities of using them.

43. To the greatest possible extent, work-stations should be so arranged that workers who work standing may discharge their duties sitting whenever this is compatible with the nature of the work.

38. 1) Toaletterna böra vara så avdelade, att tillfredsställande krav på avskildhet uppfyllas.

2) Toaletterna böra, så långt möjligt, vara försedda med spolsystem, vattenlås samt toalettpapper eller annan motsvarande hygienisk anordning.

3) Lämpligt utformade, med lock försedda uppsamlingskärl eller andra lämpliga anordningar, exempelvis förbränningsapparater, böra finnas i toaletterum avsedda för kvinnor.

4) Såvitt möjligt böra lätt tillgängliga tvättställ i tillräckligt antal anordnas i närheten av toaletterna.

39. Separata toaletter böra anordnas för män och för kvinnor, utom — efter medgivande av vederbörande myndighet — i företag där högst fem personer eller endast medlemmar av arbetsgivarens familj äro anställda.

40. Antalet klosetter och urinoarer för män ävensom antalet klosetter för kvinnor bör fastställas av vederbörande myndighet med beaktande av antalet arbetstagare.

41. Toalett bör vara tillfredsställande ventilerad och så förlagd, att obehag undvikas. Den bör icke stå i direkt förbindelse med arbetsplats, vilrum eller marketenteri utan bör vara skild från dessa genom ett förrum eller ett fritt utrymme. Väg till avträde utomhus bör vara försedd med tak.

XI. Sittplatser

42. Lämpligt anordnade sittplatser i tillräckligt antal böra stå till arbetstagarnas förfogande för att av dem användas i rimlig omfattning.

43. I största möjliga utsträckning böra arbetsplatserna vara så anordnade, att arbetstagare som arbeta i stående ställning må kunna utföra sina uppgifter sittande, när detta är förenligt med arbetets art.

44. Seats supplied for workers should be of comfortable design and dimensions, be suited to the work performed, and facilitate good working posture in the interest of the worker's health; if necessary, foot-rests should be supplied for the same purpose.

XII. Clothing Accommodation and Changing Rooms

45. Suitable facilities, such as hangers and cupboards, for changing, leaving and drying clothing which is not worn at work should be provided and properly maintained.

46. Where the number of workers and the nature of their work so require, changing rooms should be provided.

47. (1) Changing rooms should contain—

(a) properly ventilated personal cupboards or other suitable receptacles of sufficient dimensions, which can be locked;

(b) a sufficient number of seats.

(2) Separate compartments for street clothes and working attire should be provided whenever workers are engaged in operations necessitating the wearing of working attire which may be contaminated, heavily soiled, stained or impregnated.

48. There should be separate changing rooms for men and women.

XIII. Underground and Similar Premises

49. Underground or windowless premises in which work is normally performed should comply with appropriate standards of hygiene laid down by the competent authority.

50. As far as circumstances allow, workers should not be required to work continuously in underground or windowless premises, but should work there in rotation.

44. Sittplatser som ställas till arbetstagarnas förfogande böra vara bekväma till utförande och dimensioner, anpassade till det arbete som skall utföras samt underlätta med hänsyn till arbetstagarens hälsa god arbetsställning; fotstöd böra, om så är erforderligt, tillhandahållas för samma ändamål.

XII. Klädutrymmen och omklädningsrum

45. Lämpliga anordningar, t. ex. klädhängare och klädskaåp för ombyte, förvaring och torkning av kläder, som icke bäras i arbetet, böra tillhandahållas och hållas i gott skick.

46. Där antalet arbetstagare och arbetets art så kräver, böra omklädningsrum anordnas.

47. 1) Omklädningsrum böra innehålla

a) låsbara, tillfredsställande ventilerade personliga skåp eller andra lämpliga förvaringsutrymmen av tillräcklig storlek;

b) tillräckligt antal sittplatser.

2) Skilda fack för gångkläder och för arbetskläder böra anordnas där arbetstagarna äro sysselsatta med uppgifter, som nödvändiggöra bärandet av arbetskläder, som kunna bli infekterade, starkt smutsade, fläckade eller våta.

48. Skilda omklädningsrum böra anordnas för män och kvinnor.

XIII. Underjordslokaler och därmed jämförliga lokaler

49. Underjordslokaler eller fönsterlösa lokaler, i vilka arbete regelbundet utföres, böra uppfylla lämpliga krav på hygien, fastställda av vederbörande myndighet.

50. Så långt omständigheterna det medgiva, böra arbetstagare som ha att arbeta i underjordslokaler eller fönsterlösa lokaler icke åläggas att stadigvarande arbeta där, utan de böra avlösas.

XIV. Obnoxious, Unhealthy or Toxic Substances, Processes and Techniques

51. Workers should be protected by appropriate and practicable measures against substances, processes and techniques which are obnoxious, unhealthy, or toxic or for any reason harmful.

52. In particular—

(a) all appropriate and practicable measures should be taken to replace such substances, processes and techniques by substances, processes and techniques which are not obnoxious, unhealthy or toxic or for any reason harmful, or which are not to the same extent;

(b) the competent authority should encourage and advise on the measures of substitution referred to in clause (a) and, with regard to retail sales, the use of processes and techniques and containers excluding any harmful effects;

(c) where the measures of substitution referred to in clause (a) are not possible, engineering control methods such as enclosure, isolation and ventilation should be used;

(d) equipment to control or eliminate obnoxious, unhealthy or toxic or for any reason harmful substances should be kept in good repair at all times;

(e) all appropriate and practicable measures should be taken to protect workers against risks such as those resulting from knocking over, spilling, emanation or splashing of substances which are obnoxious, unhealthy or toxic or for any reason harmful;

(f) it should be forbidden to smoke, eat, drink or put on make-up when toxic or for any reason harmful substances are handled; food, drink, tobacco or make-up

XIV. Besvärande, hälsofarliga eller giftiga ämnen, processer och metoder

51. Genom lämpliga och praktiskt användbara åtgärder böra arbetstagar skyddas mot sådana ämnen, processer och metoder, som äro besvärande, hälsofarliga eller giftiga eller på annat sätt skadliga.

52. Därvid bör särskilt iakttagas

a) att alla lämpliga och praktiskt användbara åtgärder vidtagas för att ersätta sådana ämnen, processer och metoder med andra ämnen, processer och metoder som icke äro besvärande, hälsofarliga eller giftiga eller på annat sätt skadliga, eller vilka äro det i mindre grad;

b) att vederbörande myndighet bör uppmuntra till och lämna anvisningar rörande sådana åtgärder för utbyte som avses i punkten a) och, såvitt avser detaljhandeln, rörande användning av processer, metoder och behållare som utesluta varje skadlig påverkan;

c) att där sådana åtgärder för utbyte som angivas i punkten a) icke äro möjliga att använda, andra skyddsåtgärder böra tillgripas, t. ex. utnyttjande av slutna apparater, (isolering) och ventilation;

d) att utrustning för kontroll eller eliminering av besvärande, hälsofarliga eller giftiga eller av annan orsak skadliga ämnen ständigt bör hållas i gott skick;

e) att alla lämpliga och praktiskt genomförbara åtgärder böra vidtagas för att skydda arbetstagar mot sådana risker som uppstå genom utstjälning, spill, utströmning eller stänk av ämnen, vilka äro besvärande, hälsofarliga eller giftiga eller på annat sätt skadliga;

f) att det bör vara förbjudet för arbetstagar att röka, äta, dricka eller anlägga make-up då de ha att ta befattning med giftiga eller på annat sätt skadliga ämnen; födoämnen,

used by workers should not be exposed to contamination from such substances.

53. Receptacles containing dangerous substances should bear—

(a) a danger symbol which is in accordance with recognised international standards, and, where necessary, defines the nature of the risk;

(b) the name of the substance or an indication to identify it; and

(c) as far as possible the essential instructions giving details of the first aid that should be administered if the substance should injure health or cause bodily injury.

54. (1) When, despite the measures taken in pursuance of Paragraphs 51 and 52, operations being performed are exceptionally dirty, or involve processes or techniques or the use or handling of substances that are unhealthy, toxic or for any reason harmful, then, depending on the extent and nature of the risks, workers should be adequately protected by protective clothing or such other personal protective equipment or devices as may be necessary.

(2) Such clothing, equipment and devices should include, for example, one or more of the following, depending on the nature of the operation: coats, overalls, aprons, goggles, gloves, hats, helmets, masks, footwear, barrier creams and special powders.

(3) If necessary the competent authority should fix minimum standards of efficiency for personal protective equipment and devices.

(4) Wherever special public health measures or the protection of workers' health necessitate the wearing of protective clothing and other personal protective equipment or devices at work, this clothing and

drycker, tobak eller make-up-utensilier som användas av arbetstagarna böra icke utsättas för infektion av sådana ämnen.

53. Behållare i vilka farliga ämnen förvaras böra förses med

a) ett varningstecken som är utformat i överensstämmelse med erkänd internationell standard och som, där så erfordras, anger farens art;

b) benämningen på ämnet eller en anvisning för dess identifiering; samt

c) så vitt möjligt de viktigaste instruktionerna för den första hjälp som bör lämnas, om ämnet skulle förorsaka skada till hälsan eller kroppsskada.

54. 1) Om de uppgifter som skola utföras äro särskilt smutsande eller omfatta processer eller metoder eller användning eller handhavande av ämnen, vilka äro hälsofarliga, giftiga eller på annat sätt skadliga, böra arbetstagarna — trots att åtgärder vidtagits i enlighet med mom. 51 och 52 — skyddas på ett betryggande sätt genom skyddskläder eller annan personlig skyddsutrustning eller anordning, som kan vara nödvändig med hänsyn till omfattningen och arten av riskerna.

2) Kläder, utrustning och anordning som nyss nämnts böra omfatta exempelvis en eller flera av följande artiklar, allt efter arbetsuppgifternas art: rockar, overaller, förkläden, glasögon, handskar, hattar, hjälmar, masker, fotbeklädning, skyddskrämer och speciella puder.

3) Där så är erforderligt bör vederbörande myndighet fastställa vissa minimikrav på den personliga skyddsutrustningens och andra personliga anordningars effektivitet.

4) Där speciella hänsyn till hälsovård eller arbetarskydd gör det nödvändigt att skyddskläder och annan personlig skyddsutrustning eller personliga anordningar användas i arbetet, böra kläder och utrustning

equipment should be supplied, cleaned and maintained at the employer's expense.

55. Where the use of personal protective equipment or devices does not entirely eliminate the effect of substances, processes or techniques which are unhealthy or toxic or for any reason harmful, the competent authority should recommend, if necessary, that additional preventive measures be taken.

56. (1) Where necessary a minimum age for employment in work involving such substances, processes and techniques should be laid down by the competent authority.

(2) The competent authority should prescribe medical examinations (initial and periodical) for workers exposed to the effects of substances which are unhealthy or toxic or for any reason harmful.

XV. Noise and Vibration

57.(1) Noise (including sound emissions) and vibrations likely to have harmful effects on workers should be reduced as far as possible by appropriate and practicable measures.

(2) Particular attention should be paid—

(a) to the substantial reduction of noise and vibrations caused by machinery and sound-producing equipment and devices;

(b) to the enclosure or isolation of sources of noise or vibrations which cannot be reduced;

(c) to the reduction of intensity and duration of sound emissions, including musical emissions; and

(d) to the provision of sound-insulating equipment, where appropriate, to keep the noise of work-

som nyss nämnts tillhandahållas, tvättas och hållas i skick på arbetsgivarens bekostnad.

55. Där användandet av personlig skyddsutrustning eller andra personliga anordningar icke helt eliminerar påverkan av ämnen, processer eller metoder, vilka äro hälsofarliga eller giftiga eller på annat sätt skadliga, bör, där så erfordras, vederbörande myndighet rekommendera, att ytterligare förebyggande åtgärder vidtagas.

56. 1) Där så är erforderligt bör vederbörande myndighet fastställa viss minimiålder för anställning i arbete, där den anställde har att ta befattning med ovan avsedda ämnen, processer och metoder.

2) Vederbörande myndighet bör föreskriva läkarundersökningar (vid tillträde till anställning och därefter periodiska besiktningar) för arbetstagare, som utsätts för påverkan av ämnen, som äro hälsofarliga eller giftiga eller på annat sätt skadliga.

XV. Buller och skakningar

57. 1) Buller (inklusive utsändning av ljud) och skakningar som kunna utöva skadlig inverkan på arbetstagare böra minskas så långt möjligt genom ändamålsenliga och praktiskt genomförbara åtgärder.

2) Därvid bör särskilt uppmärksammas

a) att buller och skakningar, förorsakade av maskiner, bullrande utrustning och apparater böra avsevärt minskas;

b) att källor till buller eller skakningar, som ej kunna minskas, böra byggas in eller isoleras;

c) att intensiteten och varaktigheten av ljudutsändningar, däri inberäknat musiksändningar, böra minskas;

d) att, där så är lämpligt, ljudisolerande utrustning bör anskaffas för att avskärma kontor från buller

shops, lifts, conveyors or the street away from offices.

58. If the measures referred to in subparagraph (2) of Paragraph 57 prove to be insufficient to eliminate harmful effects adequately—

(a) workers should be supplied with suitable ear protectors when they are exposed to sound emissions likely to produce harmful effects;

(b) workers exposed to sound emissions and vibrations likely to produce harmful effects should be granted regular breaks included in the working hours in premises free of such sound emissions and vibrations;

(c) systems of work distribution or rotation of jobs should be applied where necessary.

XVI. Methods and Pace of Work

59. Work methods should as far as possible be adapted to the requirements of hygiene and to the physical and mental health and comfort of workers.

60. Appropriate measures should be taken, among others, to ensure that the mechanisation of operations or methods of accelerating them do not impose a work rate likely, because of the concentrated attention or rapid movements required, to produce harmful effects on workers, in particular, physical fatigue or nervous fatigue which causes medically recognisable disorders.

61. Where the conditions of work make it necessary, the competent authority should fix a minimum age for employment in the operations referred to in Paragraph 60.

62. In order to prevent harmful effects or to limit them to the greatest possible extent, there should be breaks included in the working

från verkstäder, hissar, transportanordningar eller gatubuller.

58. Om de i mom. 57 punkt 2) angivna åtgärderna visa sig otillräckliga för att i tillfredsställande grad minska skadliga påverkningar

a) böra arbetstagarna förses med lämpliga hörselskydd, då de utsätts för ljud som kunna framkalla skada;

b) böra arbetstagare som utsätts för ljud och skakningar som kunna framkalla skada tillåtas att under regelbundna pauser, vilka skola inräknas i arbetstiden, vistas i lokaler utan störande ljud och skakningar;

c) böra system med arbetsväxling eller avlösning tillämpas, där så är nödvändigt.

XVI. Arbetsmetoder och arbetsrytm

59. Arbetsmetoder böra i möjlig mån anpassas till arbetshygienens krav och till arbetstagarnas fysiska och psykiska hälsa och trivsel.

60. Lämpliga åtgärder böra vidtagas bl. a. för att förhindra att mekanisering av eller metoder för att öka takten i arbetsutförandet medföra en arbetsrytm, som på grund av koncentrerad uppmärksamhet eller krav på snabbhet i rörelserna kan komma att framkalla skadliga verkningar på arbetstagarna, särskilt sådan fysisk eller nervös trötthet som ger upphov till medicinskt märkbara rubbningar.

61. Där arbetsförhållandena så kräva bör vederbörande myndighet fastställa viss minimiålder för anställning i arbete, som avses i mom. 60.

62. För att förebygga eller i största möjliga utsträckning begränsa uppkomsten av skadliga verkningar böra pauser inkluderas i arbetsti-

hours or, where possible, systems of work distribution or rotation of jobs.

XVII. First Aid

63. Every establishment, institution or administrative service, or department thereof, to which this Recommendation applies should, having regard to its size and the possible risk—

(a) maintain its own dispensary or first-aid post; or

(b) maintain a dispensary or first-aid post jointly with other establishments, institutions or administrative services, or departments thereof; or

(c) have one or more first-aid cupboards, boxes or kits.

64. (1) The equipment of the dispensaries, and first-aid posts, cupboards, boxes or kits referred to in Paragraph 63 should be determined by the competent authority having regard to the number of workers and the nature of the risks.

(2) The contents of first-aid cupboards, boxes or kits should be kept in an aseptic condition and properly maintained, and should be checked at least once every month. These cupboards, boxes or kits should be restocked at such times or, where necessary, immediately after use.

(3) Each first-aid cupboard, box or kit should contain simple and clear instructions regarding the first aid to be given in emergency cases and indicating clearly the name of the person designated in conformity with Paragraph 65; all its contents should be carefully labelled.

65. Dispensaries and first-aid posts, cupboards, boxes or kits should at all times be readily accessible and easy to find and should be

den eller, där så är möjligt, system med arbetsväxling eller avlösning tillämpas.

XVII. Första hjälpen vid olycksfall

63. Varje företag, institution eller förvaltning eller avdelning därav, som omfattas av denna rekommendation bör, med beaktande av dess storlek och eventuellt föreliggande risker

a) inrätta ett eget behandlings- eller förbandsrum för första hjälp vid olycksfall; eller

b) inrätta ett behandlings- eller förbandsrum för första hjälp vid olycksfall gemensamt med andra företag, institutioner eller förvaltningar eller avdelningar därav; eller

c) inrätta ett eller flera förbandsskåp, -lådor eller -utrustningar.

64. 1) Normer för utrustning av behandlings- och förbandsrum samt för innehållet i förbandsskåp, -lådor och -utrustningar som avses i mom. 63 böra fastställas av vederbörande myndighet med beaktande av antalet arbetstagare och arten av riskerna i arbetet.

2) Innehållet i förbandsskåp, -lådor och -utrustningar bör förvaras under sterila förhållanden och hållas i gott skick samt kontrolleras minst en gång i månaden. Dessa skåp, lådor och utrustningar böra påfyllas vid kontrolltillfällena eller om så är erforderligt omedelbart efter användning.

3) Varje förbandsskåp, -låda eller -utrustning bör innehålla enkla och klara instruktioner beträffande första hjälpen vid olycksfall och tydligt ange namnet på den person, som utsetts i enlighet med mom. 65; deras innehåll bör vara omsorgsfullt etiketterat.

65. Behandlings- och förbandsrum, förbandsskåp, -lådor eller -utrustningar böra städse vara lättillgängliga och lätta att finna samt stå

under the charge of a designated person able, as prescribed by the competent authority, to give first aid.

XVIII. Mess Rooms

66. In cases to be determined by the competent authority, mess rooms should be provided for workers.

67. (1) Mess rooms should be provided with sufficient seats and tables.

(2) Within or in the immediate vicinity of mess rooms arrangements for heating meals, cool drinking water and hot water should be available.

(3) Covered waste bins should be provided.

68. (1) Mess rooms should be separate from any place in which there is exposure to toxic substances.

(2) The wearing of contaminated work clothing in mess rooms should be forbidden.

XIX. Rest Rooms

69. (1) Where alternative facilities are not available for workers to take temporary rest during working hours, a rest room should be provided, where this is desirable, having regard to the nature of the work and any other relevant conditions and circumstances. In particular, rest rooms should be provided to meet the needs of women workers; of workers engaged on particularly arduous or special work requiring temporary rest during working hours; or of workers employed on broken shifts.

(2) National laws or regulations should, where appropriate, empower the competent authority to require the provision of rest rooms in cases in which this is considered desirable by the competent

under uppsikt av en för uppgiften särskilt utsedd person, som är skickad att lämna första hjälp enligt av vederbörande myndighet givna föreskrifter.

XVIII. Matrum

66. Matrum bör anordnas för arbetstagarna, då vederbörande myndighet så bestämmer.

67. 1) Matrum bör vara försett med tillräckligt antal sittplatser och bord.

2) Anordningar för uppvärmning av föda samt för tillhållande av kallt dricksvatten och varmvatten böra vara tillgängliga i eller i omedelbar närhet till matrum.

3) Täckta sopkärl böra finnas tillgängliga.

68. 1) Matrum bör vara avskilt från varje utrymme, där risk föreligger för påverkan av giftiga ämnen.

2) Det bör vara förbjudet att i matrum använda infekterade arbetskläder.

XIX. Vilrum

69. 1) Om andra möjligheter till tillfällig vila under arbetstiden ej stå arbetstagarna till buds, bör vilrum anordnas där så är önskvärt med hänsyn till arbetets art och andra omständigheter. Vilrum bör i synnerhet anordnas för kvinnliga arbetstagare, för arbetstagare sysselsatta i särskilt tungt arbete eller i speciella arbeten, som kräva tillfällig vila under arbetstiden eller för arbetstagare sysselsatta i skift som äro avbrutna av pauser.

2) Där så är lämpligt bör i nationell lagstiftning uppdragas åt vederbörande myndighet att påfordra inrättandet av vilrum i fall, där det av myndigheten bedömes som nödvändigt med hänsyn till omstän-

authority owing to the conditions and circumstances of employment.

70. The facilities so provided should include at least—

(a) a room in which provision suited to the climate is made for relieving discomfort from cold or heat;

(b) adequate ventilation and lighting;

(c) suitable seating facilities in sufficient numbers.

XX. Planning and Construction

71. The plans of new buildings designed for use as establishments, institutions and administrative services, or departments thereof, to which this Recommendation applies, and of new installations designed for such use in existing buildings where substantial alterations are to be made, should conform to the greatest possible extent to the provisions of this Recommendation and should, in cases prescribed by national laws or regulations, be submitted for prior approval to the competent authority.

72. The plans should contain sufficient information concerning in particular—

(a) the location of workplaces, movement areas, ordinary and emergency exits and sanitary facilities;

(b) the dimensions of workplaces and of emergency exits, doors and windows, with details of the height of window sills;

(c) the type of floors, walls and ceilings;

(d) machinery and installations which may emit heat, vapour, gases, dust, odours, light, noise or vibrations in quantities likely to affect adversely the health, safety or comfort of workers, together with the measures proposed to combat such agents;

digheterna och sysselsättningens art.

70. I sålunda inrättade vilrum böra åtminstone ingå

a) ett rum, i vilket till klimatet anpassade anordningar vidtagits för att motverka av köld eller hetta förorsakade obehag;

b) tjänlig luftväxling och belysning;

c) lämpliga sittplatser i tillräckligt antal.

XX. Planering och anläggning

71. Ritningar till nya byggnader, avsedda att användas för företag, institutioner och förvaltningar eller avdelningar därav, som omfattas av denna rekommendation, böra i största möjliga utsträckning motsvara anvisningarna i denna rekommendation och böra, i de fall som den nationella lagstiftningen bestämmer, underställas vederbörande myndighet för förhandsgodkännande. Vad nu sagts bör även gälla vid inrättandet av företag, institutioner och förvaltningar eller avdelningar därav i befintliga byggnader, där väsentliga ändringar skola företagas.

72. Ritningarna böra innehålla tillräckliga uppgifter angående i synnerhet

a) förläggningen av arbetsplatser, passager, ordinarie utgångar och reservutgångar samt sanitära anordningar;

b) dimensioner på arbetsplatser och reservutgångar samt dörrar och fönster, med angivande av fönsterkarmens höjd;

c) utförandet av golv, väggar och tak;

d) maskiner och installationer som kunna avgiva värme, ånga, gaser, damm, lukt, ljus, buller eller skakningar i sådan utsträckning att skadlig inverkan på arbetstagarnas hälsa, säkerhet eller trivsel kan befäras, liksom även åtgärder som föreslås för att bekämpa sådana olägenheter;

(e) the type of heating and lighting used;

(f) any mechanical ventilation equipment;

(g) any sound-proofing, damp-proofing and temperature control measures.

73. The competent authority should grant reasonable time limits for any changes that it might require in order to make establishments, institutions and administrative services, or departments thereof, to which this Recommendation applies conform to the provisions of this Recommendation.

74. As far as possible, floors should be so constructed and covered, and walls, ceilings and equipment should be so constructed as not to present any health risks.

75. Adequate means of escape should be provided and properly maintained.

XXI. Measures against the Spread of Diseases

76. (1) Measures should be taken to prevent the spread of transmissible diseases among persons working within any establishment, institution or administrative service, or department thereof, to which this Recommendation applies, and between workers and the public.

(2) Such measures should include, in particular—

(a) collective or individual technical and medical preventive measures, including the prevention of infectious diseases and action against insects, rodents and other noxious animals;

(b) medical supervisory measures.

XXII. Instruction in Hygiene Measures

77. Measures should be taken to give workers and employers the ne-

e) den typ av uppvärmning och belysning som kommer till användning;

f) eventuell mekanisk ventilation;

g) alla åtgärder för att dämpa ljud, skydda mot fukt och reglera temperaturen.

73. Vederbörande myndighet bör medgiva skäligen övergångstid för ändringar, som myndigheten kan komma att kräva för att företag, institutioner och förvaltningar eller avdelningar därav, som omfattas av denna rekommendation, skola komma att motsvara rekommendationens anvisningar.

74. Såvitt möjligt böra golv ha sådan beläggning samt golv, väggar, tak och inredning vara så utförda att de icke utgöra någon risk för hälsan.

75. Reservutgångar böra finnas i tillräckligt antal och hållas i gott skick.

XXI. Åtgärder mot spridning av sjukdomar

76. 1) Åtgärder böra vidtagas för att hindra spridning av smittsamma sjukdomar bland personer som arbeta inom företag, institution eller förvaltning eller avdelning därav, som omfattas av denna rekommendation samt mellan de anställda och allmänheten.

2) Sådana åtgärder böra i synnerhet omfatta

a) kollektiva eller individuella tekniska och medicinska förebyggande åtgärder, däri inbegripet förebyggande av infektionssjukdomar samt åtgärder mot insekter, gnagare och andra skadedjur;

b) medicinska kontrollåtgärder.

XXII. Instruktion i fråga om hygieniska åtgärder

77. Åtgärder böra vidtagas för att bibringa arbetstagare och arbets-

cessary elementary understanding of the hygiene measures which the workers may be required to take during working hours.

78. (1) Workers should be informed in particular of—

(a) the health risks inherent in any harmful substances which they may be required to handle or employ, even if these products are little used in the establishment concerned;

(b) the need to make good use of equipment and devices provided for hygiene and protection.

(2) If full information on hygiene cannot be given in a language understood by the workers, they should at least be informed in such a language of the meaning of important terms, expressions and symbols.

XXIII. Co-operation in the Field of Hygiene

79. (1) The competent authority, employers and workers should establish mutual contacts, in order to ensure the hygiene of workers in connection with their work.

(2) The competent authority, in giving effect to the provisions of this Recommendation, should consult with the representative organisations of employers and workers concerned, or, where such do not exist, the representatives of employers and workers concerned.

80. (1) The competent authority should encourage and, if necessary, itself undertake the study of any measures designed to ensure the hygiene of workers in connection with their work.

(2) The competent authority should give wide circulation to any documentation on means of ensuring the hygiene of workers in connection with their work.

(3) Full information and

givare nödvändig elementär förståelse för sådana hygieniska åtgärder som arbetstagarna kunna behöva iakttaga under arbetstiden.

78. 1) Arbetstagarna böra särskilt informeras om

a) de hälsorisker, som äro förbundna med skadliga ämnen, vilka arbetstagarna kunna åläggas att hantera eller använda, även om det rör sig om ämnen, som sällan användas inom företaget;

b) nödvändigheten av att väl använda utrustning och apparater, anskaffade för att befrämja hygien och arbetarskyddet.

2) Därest fullständig information om hygien icke kan lämnas på ett språk, som förstås av arbetstagarna, böra dessa åtminstone på ett sådant språk upplysas om betydelsen av viktiga termer, uttryck och symboler.

XXIII. Samarbete på hygienens område

79. 1) Vederbörande myndighet, arbetsgivare och arbetstagare böra upprätta inbördes kontakt i avsikt att garantera arbetstagarnas hygien under arbetet.

2) Vederbörande myndighet bör i och för tillämpningen av anvisningarna i denna rekommendation samråda med de representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller, där sådana icke finnas, med representanter för berörda arbetsgivare och arbetstagare.

80. 1) Vederbörande myndighet bör uppmuntra och om så är erforderligt själv undersöka åtgärder avsedda att garantera hygien för arbetstagarna under arbetet.

2) Vederbörande myndighet bör i vida kretsar sprida tillgänglig dokumentation beträffande åtgärder för att garantera hygien för arbetstagare i samband med arbetet.

3) Vederbörande myndighet

advice on all subjects dealt with in this Recommendation should be available from the competent authority.

81. (1) In establishments, institutions or administrative services, or departments thereof, in respect of which the competent authority deems it desirable having regard to the possible degree of risk, at least one delegate or official for matters of hygiene should be designated.

(2) Hygiene delegates or officials should co-operate closely with employers and workers in eliminating risks to workers' health and to this end should, in particular, keep in touch with employers' and workers' representatives.

(3) In establishments, institutions or administrative services in respect of which the competent authority deems it desirable having regard to the possible degree of risk, a hygiene committee should be set up.

(4) Hygiene committees should endeavour, in particular, to eliminate risks to the health of workers.

82. The competent authority, in collaboration with employers and workers concerned or their representative organisations, should carry out investigations with a view to assembling information regarding diseases likely to arise from work and to perfecting measures to eliminate the causes and conditions which give rise to these diseases.

XXIV. Enforcement

83. Appropriate measures should be taken, by adequate inspection or other means, to ensure the proper application of laws, regulations or other provisions concerning hygiene.

84. Where it is appropriate to the manner in which effect is given to this Recommendation, the necessary

bör stå till tjänst med upplysningar och råd angående samtliga frågor som behandlas i denna rekommendation.

81. 1) I företag, institutioner eller förvaltningar eller avdelningar därav bör, där vederbörande myndighet så finner erforderligt med hänsyn till föreliggande risker, åtminstone ett ombud eller en tjänsteman utses för hygienfrågor.

2) Ombud eller tjänstemän som nyss nämnts böra intimt samverka med arbetsgivare och arbetstagare i syfte att eliminera risker för de anställdas hälsa och böra för detta ändamål upprätthålla kontakt i synnerhet med representanter för arbetsgivare och arbetstagare.

3) I företag, institutioner eller förvaltningar, där det av vederbörande myndighet bedömes önskvärt med hänsyn till föreliggande risker, bör en hygienkommitté inrättas.

4) Hygienkommittéer böra särskilt sträva efter att avlägsna risker för arbetstagarnas hälsa.

82. Vederbörande myndighet bör i samverkan med berörda arbetsgivare och arbetstagare eller deras representativa organisationer utföra undersökningar i avsikt att insamla uppgifter angående sjukdomar, som kunna uppkomma genom arbetet och förbättra åtgärder för att avlägsna orsaker och förhållanden som framkalla dessa sjukdomar.

XXIV. Tillämpning

83. Lämpliga åtgärder böra vidtagas för att genom tillfredsställande övervakning eller annorledes garantera att lagar, förordningar eller andra föreskrifter rörande hygien vederbörligen iakttagas.

84. Där så är förenligt med sättet för genomförandet av anvisningarna i denna rekommendation böra

measures in the form of penalties should be taken to ensure the enforcement of its provisions.

erforderliga garantier i form av ett lämpligt sanktionssystem skapas för anvisningarnas effektiva tillämpning.